

นโยบายการให้บริการจังหวัดอัจฉริยะของประเทศไทย

นันทวัน วงศ์ขจรกิตติ^{1*}

บทคัดย่อ

บทความนี้เป็นการกล่าวถึงการให้บริการจังหวัดอัจฉริยะในประเทศไทย ซึ่งกล่าวถึงความเป็นมา จุดเริ่มต้นของแนวคิดที่นำมาประยุกต์เพื่อกำหนดนโยบาย รวมไปถึงผลของการนำนโยบายจังหวัดอัจฉริยะไปปฏิบัติซึ่งพบว่าจุดเริ่มต้นของโครงการจังหวัดอัจฉริยะ หรือจังหวัดอัจฉริยะต้นแบบที่จังหวัดนครนายก เป็นโครงการที่ดำเนินการโดยการนำเอาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) รวมทั้งระบบการบริหารจัดการที่มุ่งเน้นคุณภาพ โดยการนำเทคโนโลยี ICT มาปรับใช้ทั่วทั้ง จังหวัด ซึ่งมีแบบอย่างจากแนวคิดเมืองอัจฉริยะ จากต่างประเทศเป็นแม่แบบ และเมื่อนำมาใช้แล้วพบว่ามีปัญหาและอุปสรรคในด้านนโยบายไม่ชัดเจน ไม่มี ความพร้อม ขาดความเข้าใจ งบประมาณไม่เพียงพอ โครงสร้างพื้นฐานไม่พร้อม แนวทางปฏิบัติไม่เป็นรูปธรรม อนึ่งเมื่อโครงการสิ้นสุดลงได้มีการกลายร่างของนโยบายไปเป็น Smart City จังหวัดภูเก็ต Smart City เชียงใหม่ และ Smart City บางแสน

คำสำคัญ : จังหวัดอัจฉริยะ, การกำหนดนโยบาย, การนำนโยบายไปปฏิบัติ

¹ นักศึกษาปริญญาเอก หลักสูตรปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (การเมือง) มหาวิทยาลัยรามคำแหง (361/23 หมู่บ้านบุษราคม ซอยจรัญสนิทวงศ์ 45 แขวงอรุณอมรินทร์ เขตบางกอกน้อย จังหวัดกรุงเทพฯ 10700)

*ผู้นิพนธ์หลัก

THE POLICY OF SMART PROVINCE IN THAILAND

Nantawan Wongkachonkitti^{1*}

Abstract

This paper addressed Thailand's first "Smart Province" Project Initiative which Nakhon Nayok was selected to be the pilot province for the whole country. This initiative was the key concept to formulate, adopt and implement the Smart Province Policy ultimately. According to demonstration of Smart Cities around the World, the smart province concept was developed and adapted for Thailand. The main objective of the Smart Province Pilot Project was aiming to use of advanced Information and Communications Technology (ICT) to improve the quality of Citizens' lives with convenient services and more effective administration throughout Nakhon Nayok. However, during the implementation stage, there were some obstacles such as unclear of the policy, lack of readiness, lack of understanding, insufficient budget, poor infrastructure, and lack of concrete guidelines. Nonetheless, once, the Smart Province Pilot Project has ended, the new draft policy later was formulated called "Smart City" Project Policy which focused on Phuket, Chiang Mai, and Ban San accordingly

Keyword : Smart Province, Policy Formulation, Policy Implementation

---

¹ Doctor of Philosophy (Ph.D.) Student of Doctor of Philosophy Program in Politics Ramkhamhaeng University (361/23 Mooban Busarakum Jarunsanitwong 45 Road Arunumarin Bangkoknoi Bangkok 10700)

* Corresponding author,

บทนำ

โครงการจังหวัดอัจฉริยะเป็นนโยบายของกระทรวงไอซีที ภายใต้แนวคิดการพัฒนาประเทศไทยไปสู่สมาร์ทไทยแลนด์ (Smart Thailand) ซึ่งประกอบด้วย สมาร์ทเน็ตเวิร์ค (Smart Network) รัฐบาลอัจฉริยะ (Smart Government) และ ธุรกิจอัจฉริยะ (Smart Business) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาจังหวัดอัจฉริยะให้พร้อมสู่การเป็นสมาร์ทไทยแลนด์ต่อไป และเป้าหมายเพื่อต้องการให้ประชาชนได้รับความสะดวกและรวดเร็วในการตรวจสอบข้อมูลการให้บริการและสนับสนุนความช่วยเหลือตามมาตรการต่างๆ รวมถึงข้อมูลสิทธิที่ดินพึงได้รับจากการบริการภาครัฐผ่านบัตรประจำตัวประชาชน หรือ สมาร์ทการ์ด (รายงานสรุปสาระสำคัญของนโยบายของปลัดกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร” กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร วันจันทร์ที่ 28 ตุลาคม 2556) ทั้งนี้ ประชาชนสามารถทำธุรกรรมหรือขั้นตอนทางราชการต่างๆ ด้วยวิธีทางอิเล็กทรอนิกส์ โดยผู้ใช้งานจะสามารถเข้าถึงข้อมูลส่วนบุคคลของตนเอง ข้อมูลของครอบครัว และข้อมูลอื่นๆ ในขอบเขตที่กำหนดไว้ เพื่อให้เกิดความสะดวก รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพในการให้บริการแบบจุดเดียวเบ็ดเสร็จ (One Stop Service) รวมถึงการสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ในการพัฒนาปรับปรุงคุณภาพของระบบข้อมูลข่าวสารและบริการภาครัฐแบบบูรณาการ ผ่านระบบไอซีทีกลางของภาครัฐจังหวัด นครนายกได้ตั้งเป้าหมายหลัก 5 ประการ เพื่อเป็นกรอบในการบริหารงานแบบบูรณาการเพื่อสร้างคุณภาพชีวิตและสังคมอุดมปัญญาในระดับจังหวัด ดังนี้

1. การสื่อสาร (Communication) คือการสามารถเรียกดูข้อมูลในภาคการเกษตร เศรษฐกิจและสังคม ผ่าน

เทคโนโลยีการสื่อสารในระบบ เนทเวิร์ค 3G และ WiFi ที่ครอบคลุมทั้งจังหวัดได้โดยผู้บริหารเจ้าหน้าที่ภาครัฐและประชาชนทั่วไป สามารถเข้าถึงข้อมูลและนำไปใช้ได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว

2. สารสนเทศ (Information) คือการได้รับข้อมูลข่าวสารต่างๆ ในทุก ๆ ด้าน

3. การบริการ (Service) คือการเข้าถึงบริการภาครัฐอย่างสะดวกรวดเร็ว

4. การศึกษา (Education) คือการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในทุก ๆ ด้าน

5. เศรษฐกิจ (Economic) คือการสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจ โดยการยึดหลักระบบสหกรณ์มาใช้ให้เกิดประโยชน์

จังหวัดนครนายกได้จัดทำขั้นตอนการทำงานของระบบจังหวัดอัจฉริยะต้นแบบซึ่งประกอบไปด้วย 3 ระบบที่บูรณาการเข้าด้วยกัน คือ 1.ระบบทะเบียนราษฎรของกรมการปกครอง (National Electronic Registration System) 2.ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์(Geographic Information System) และ 3.ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหาร (Management Information System) โดยทั้ง 3 ระบบ จะสามารถแสดงข้อมูลที่มีรายละเอียดอย่างครบถ้วน เพื่อนำไปใช้ในการแก้ปัญหาและพัฒนาได้อย่างครอบคลุมทุกด้าน ปัจจุบันเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทค่อนข้างมากในชีวิตประจำวันของเรา ทั้งในเรื่องของการศึกษา การดำเนินธุรกิจ รวมทั้งการปฏิบัติหน้าที่การงานของภาครัฐและภาคเอกชน แต่การเข้ามาของเทคโนโลยี อาจนำมาซึ่งช่องว่างระหว่างเทคโนโลยีกับประชาชนผู้ใช้งาน เพราะต้องทำความเข้าใจและปรับตัว จึงทำให้ต้องมีการสอบถามความคิดเห็นเพื่อนำมาปรับกระบวนการเรียนรู้ ให้การทำงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น การศึกษาค้นคว้าวิจัยเป็นประโยชน์ในการให้ข้อมูลเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขให้มีประสิทธิภาพทั้งจังหวัดนครนายกและจังหวัดอื่นๆ ที่จะมีการพัฒนาในอนาคตได้เป็นอย่างดี มูลเหตุปัจจัยต่างๆเหล่านี้ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจในการศึกษากระบวนการเพื่อก่อให้เกิดความสำเร็จและกระบวนการนโยบายไปปฏิบัติก็เป็นส่วนสำคัญที่ส่งผลให้เกิดความสำเร็จได้ด้วย ซึ่งทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องนั้นเป็นส่วนผลักดันที่สำคัญในการดำเนินงาน ซึ่งจะสะท้อนให้เห็น

ถึงจุดอ่อน จุดแข็ง จุดที่ควรพัฒนาต่างๆ เพื่อให้การดำเนินงานสำเร็จลุล่วง และสามารถนำไปขยายผลใช้กับจังหวัดอื่นๆ กระนั้นก็ตามยังมีบริบทที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินโครงการซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่เป็นองค์ประกอบในการสนับสนุนให้เกิดความสำเร็จของโครงการเป็นอย่างมาก รวมถึงปัจจัยเกื้อหนุนที่มีส่วนผลักดันไม่ว่าจะเป็นความพร้อมในด้านสถานที่ ปัจจัยด้านงบประมาณ ด้านเทคโนโลยี ความพร้อมของบุคลากร ทิศทางการดำเนินการโครงการตามนโยบาย รวมถึง ความรู้ความเข้าใจ ทักษะของผู้นำนโยบายไปปฏิบัติด้วย เป็นต้น ซึ่งที่กล่าวมาถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จ หากการกำหนดนโยบายและขาดการนำไปปฏิบัติที่ดีแล้ว นโยบายก็จะไม่สำเร็จตามเป้าประสงค์ที่ตั้งไว้

โดยจุดมุ่งหมายของบทความชิ้นนี้แบ่งออกเป็นสามส่วนด้วยกันคือ ในส่วนแรกจะเป็นการศึกษาเอกสารในแง่ของพัฒนาการของนโยบายการให้บริการจังหวัดอัจฉริยะ ส่วนที่สองเป็นการวิเคราะห์การนำนโยบายการให้บริการจังหวัดอัจฉริยะ ไปสู่การปฏิบัติในพื้นที่จังหวัดนครนายกและส่วนที่สามเป็นการศึกษาเพื่อค้นหาปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติที่ส่งผลให้เกิดความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการนำนโยบายไปปฏิบัติ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพัฒนาการของนโยบายการให้บริการจังหวัดอัจฉริยะ
2. เพื่อศึกษาวิเคราะห์การนำนโยบายการให้บริการจังหวัดอัจฉริยะไปสู่การปฏิบัติตามเป้าหมายของนโยบาย
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติตามเป้าหมายของนโยบาย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสมเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยใช้วิธีการวิจัยดังนี้

1. วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ
  - 1.1 การศึกษาประเด็นเกี่ยวกับพัฒนาการของนโยบายการให้บริการจังหวัดอัจฉริยะ
  - 1.2 การศึกษาประเด็นเกี่ยวกับการนำนโยบายการให้บริการจังหวัดอัจฉริยะ ไปสู่การปฏิบัติโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (in-depth interview) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่รอบด้าน (holistic) เข้าใจถึงบริบทต่าง ๆ จากข้อมูลเชิงลึกของข้าราชการ ตัวแทนกลุ่มต่าง ๆ และ การวิจัยเอกสาร (documentary research) เพื่อให้เข้าใจ แนวคิด ทฤษฎี ตลอดจนความเป็นมา พัฒนาการ รวมทั้งกฎระเบียบต่าง ๆ ของกระบวนการกำหนดนโยบายการให้บริการจังหวัดอัจฉริยะของประเทศไทย
2. วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ เป็นการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการศึกษา

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาของนโยบายการให้บริการจังหวัดอัจฉริยะของประเทศไทยพบว่ามีการพัฒนาของนโยบายการให้บริการจังหวัดอัจฉริยะของประเทศไทย ซึ่งประกอบด้วยรากฐานความคิดจังหวัดอัจฉริยะ จากแนวคิดและการพัฒนาเมืองอัจฉริยะอย่างยั่งยืน เป็นผลสืบเนื่องจากการประชุมระดับโลก ‘Rio Earth Summit’ ในปี พ.ศ. 2535 ซึ่งได้กำหนดแผนการพัฒนาสำหรับศตวรรษที่ 21 ตามแผนปฏิบัติการ (Agenda 21) ที่เป็นแผนสำหรับ

ประชาคมโลกในการดำเนินการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนและได้กำหนดให้ส่งเสริมรูปแบบเมืองที่เติบโตได้ เพื่อลดความเสี่ยงด้านสภาพแวดล้อม ลดการปล่อยคาร์บอนโดยการพัฒนาวิถีทางด้านสภาพแวดล้อมในเมืองโดยการจัดภูมิทัศน์และการเพิ่มพื้นที่สีเขียว ลดการใช้พลังงานเชื้อเพลิงโดยการพัฒนาการบริหารจัดการสารสนเทศในการวางแผนใช้พลังงาน แนวคิดของเมืองอัจฉริยะโดยทั่วไปคือเมืองที่มีการกำกับดูแล พลังงาน อาคาร การเคลื่อนไหว โครงสร้างพื้นฐาน เทคโนโลยี การดูแลสุขภาพ และประชาชนแบบอัจฉริยะ Institute of Electrical and Electronics Engineers (2014, p. 1)

ที่มาของนโยบายการให้บริการจังหวัดอัจฉริยะ ได้เกิดขึ้นจากแนวคิดของดร.สุรชัย ศรีสารคามผู้ว่าราชการจังหวัดนครนายกโดยรัฐบาลได้มีนโยบายให้กระทรวงมหาดไทย ร่วมมือกับกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ร่วมกันจัดทำจังหวัดต้นแบบ “จังหวัดอัจฉริยะ” หรือ “Smart Province” เพื่อ “พัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนและประสิทธิภาพการบริหารราชการในจังหวัดนครนายก” ให้เป็นต้นแบบในการบริหารราชการ ก่อนจะมีการขยายผลการดำเนินการสู่จังหวัดอื่น ๆ โดยโครงการนี้จะบูรณาการพัฒนาประเทศซึ่งมีกลไกหลักที่สำคัญ 4 กลไก อันได้แก่ การบริหารราชการส่วนกลาง การบริหารราชการส่วนภูมิภาค การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น และการประกอบธุรกิจของภาคเอกชนและประชาชน ให้สอดคล้องและประสานกันอย่างมีเอกภาพ สื่อสาร พร้อมทั้งระบบการบริหารจัดการที่มุ่งเน้นคุณภาพ เข้าไปใช้ในการบริหารจัดการจังหวัดต้นแบบดังกล่าวเพื่อสร้างจังหวัดต้นแบบและจังหวัดเรียนรู้ในการบริหารราชการแผ่นดินแบบบูรณาการในมิติใหม่ให้สอดคล้องกับจุดแข็งของประเทศ (Core Competency) อันส่งผลสัมฤทธิ์สู่คุณภาพชีวิตของประชาชนและสังคมดีขึ้น

ผลการวิเคราะห์การนำนโยบายไปปฏิบัติประกอบด้วยประเด็นหลัก 2 ประเด็นหลักได้แก่

1. แนวทางการดำเนินการ การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ
2. การบริหารงานแบบบูรณาการเพื่อสร้างคุณภาพชีวิตและสังคมอุดมปัญญาในระดับจังหวัด

ผลการศึกษารูปได้ดังนี้

1. แนวทางการดำเนินการ การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ

- 1.1 การผลักดันโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

การผลักดันโครงสร้างพื้นฐานด้านโครงสร้างพื้นฐานเทคโนโลยีสารสนเทศ(IT Infrastructure) Network การวางโครงสร้างพื้นฐานเครือข่าย GIN สามารถใช้งานข้อมูลสารสนเทศภาครัฐผ่านเครือข่าย GIN ได้ โดย Provide เครือข่าย GIN ไปยังศาลากลางจังหวัดและอำเภอจังหวัด ทำการสำรวจสถานการณ์ใช้งานเครือข่าย GIN ของจังหวัดและอำเภอ

- 1.1.1 การวางโครงสร้างพื้นฐาน Free WIFI ซึ่งสามารถขอสิทธิ์เข้าใช้งาน

Free WIFIโดยลงทะเบียนด้วยบัตรประชาชนเอนกประสงค์ (Smart Card) จังหวัดทำการสำรวจพื้นที่ในระดับชุมชน หมู่บ้าน เพื่อติดตั้งระบบ WIFI

1.1.2 การวางระบบ Cloud เพื่อให้บริการ ซึ่งสามารถใช้งานระบบสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ งานการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ของจังหวัด ตลอดจนสาธาณให้บริการApplication ของหน่วยงานภาครัฐ ผ่านระบบ Cloud

1.2 การดำเนินการด้านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ โครงการ Smart Province หรือจังหวัดอัจฉริยะต้นแบบ เป็นโครงการที่ดำเนินการโดยการนำเอาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) รวมทั้งระบบการบริหารจัดการที่มุ่งเน้นคุณภาพ เข้าไปใช้ในการบริหารจัดการจังหวัดต้นแบบโดยประกอบด้วยต้นแบบ

การพัฒนาในด้านต่าง ๆ คือ (1) ต้นแบบการเข้าถึงข้อมูลทั้งหมดด้วย “บัตรประชาชน” เพียงใบเดียว โดยเฉพาะใน ส่วนการให้บริการประชาชน (2) ต้นแบบการพัฒนาปรับปรุงสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ให้รองรับกับความก้าวหน้า ทางเทคโนโลยีการสื่อสารปัจจุบันอย่างมีคุณภาพ (3) ต้นแบบการบริหารงานคุณภาพ และการบูรณาการ ซึ่งได้ จัดทำระบบ IOC (Intelligent Operation Center) เรียกว่า “ศูนย์ปฏิบัติการแบบบูรณาการระดับจังหวัด อำเภอ ตำบล และหมู่บ้าน/ชุมชน” (4) ต้นแบบการบูรณาการระบบ MIS ของทุกส่วนราชการ เพื่อใช้งานร่วมกัน ระดับจังหวัด และ (5) ต้นแบบระบบการจัดเก็บข้อมูลที่สะท้อนต่อตัวชี้วัดการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคมอุดม ปัญญา

เป้าหมายของโครงการอัจฉริยะ คือต้องการให้ประชาชนได้รับความสะดวกและรวดเร็วใน การตรวจสอบข้อมูลการให้บริการและสนับสนุนความช่วยเหลือตามมาตรฐานต่าง ๆ รวมถึงข้อมูลสิทธิที่ตนพึง ได้รับจากการบริการภาครัฐผ่านบัตรประจำตัวประชาชน (smart card)

1.3 การให้บริการข้อมูลที่จำเป็นในระดับหมู่บ้าน การนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Information and Communication Technology--ICT) มาปรับใช้ทั่วทั้งจังหวัด โดยมีตัวชี้วัด 5 ประการ ได้แก่ ประการแรก วัดจากผลผลิตมวลรวมของจังหวัดที่จะต้อง เพิ่มขึ้น ประการที่สอง รายได้ประชากรต่อคนต่อ ปีต้องเพิ่มขึ้น ประการที่สาม เกิดการกระจายตัวของ รายได้อย่างทั่วถึง ไม่กระจุกตัวอยู่ในเมืองหรือในคนกลุ่มใด กลุ่มหนึ่ง ประการที่สี่ความผาสุกมวลรวม ของประชาชนในจังหวัดต้องดีขึ้น และประการที่ห้า หน่วยงานภาครัฐ มีค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการ ที่ลดลง เป้าหมายของโครงการ คือ “เพิ่มคุณภาพชีวิตและสังคมแห่งการเรียนรู้”

2. การบริหารงานแบบบูรณาการเพื่อสร้างคุณภาพชีวิตและสังคมอุดมปัญญาในระดับจังหวัด ได้นำ ระบบที่เรียกว่า C.I.S.E.E หมายถึงการสื่อสาร สารสนเทศ การบริการ การศึกษาและเศรษฐกิจ มาดำเนินการ จัดทำโครงการจังหวัดอัจฉริยะ (smart province) เพื่อนำร่องการพัฒนาประเทศไปสู่การเป็น Smart Country ซึ่งเป็นไปตามยุทธศาสตร์แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2552-2556) ที่ได้วางแนวทาง หลักในการพัฒนาบริการภาครัฐผ่านระบบ ICT เพื่อสร้างโอกาสให้ประชาชนสามารถเข้าถึงบริการได้อย่างทั่วถึง และเท่าเทียม ตามระบบกลยุทธ์การจัดการที่เรียกว่า “จังหวัดอัจฉริยะสร้างคุณภาพชีวิตและสังคมอุดมปัญญา” มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาผนวกกับระบบการบริหารจัดการข้อมูลของทุกภาคส่วนของ จังหวัดนั้น ๆ ทำให้เกิดการเชื่อมโยงอย่างบูรณาการสำหรับประโยชน์ที่ประชาชนจะได้ รับจากโครงการจังหวัด อัจฉริยะ คือ มีช่องทางติดต่อสื่อสารระหว่างกันมากขึ้น สามารถ รับรู้ข้อมูลข่าวสารของภาครัฐและเอกชนได้ มากขึ้น สามารถเข้าถึงบริการจากภาครัฐ และเอกชนได้สะดวกมากขึ้น รวมทั้งสามารถ เข้าถึงโอกาสทางด้าน การศึกษา และการ เรียนรู้ อันจะส่งผลให้มีฐานะความเป็นอยู่ ของประชาชนดีขึ้นด้วย C.I.S.E.E ขับเคลื่อน โครงการจังหวัดอัจฉริยะซึ่งประกอบด้วย

2.1 การสื่อสาร (communication) สามารถเรียกดูข้อมูลในภาคการเกษตร เศรษฐกิจและ สังคม ผ่านเทคโนโลยีการสื่อสารในระบบ LAN 3G และ Wifi ที่ครอบคลุมทั้งจังหวัดได้โดยผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ ภาครัฐและประชาชนทั่วไป สามารถเข้าถึงข้อมูลและนำไปใช้ได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว

2.2 สารสนเทศ (information) คือ การได้รับข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ในทุก ๆ ด้าน

2.3 การบริการ (service) การเข้าถึงบริการภาครัฐอย่างสะดวก รวดเร็ว

2.4 การศึกษา (education) การพัฒนาคุณภาพการศึกษาในทุก ๆ ด้าน

2.5 เศรษฐกิจ (economic) การสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจ โดยการยึดหลักระบบสหกรณ์ มาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ผลการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติ

1. การวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย มีอายุระหว่าง 31- 40 ปี สถานภาพมีสถานภาพสมรส อาชีพที่ประกอบส่วนใหญ่ ประกอบเกษตรกรรม มีรายได้ ระหว่าง 10,001 – 15,000/ เดือน ระดับการศึกษาพบว่าอยู่ในระดับมัธยมศึกษา สถานภาพในชุมชนเป็น ประชาชนทั่วไป มีภูมิลำเนาส่วนใหญ่อยู่บ้านวังตุม ตำบลเขาพระ อำเภอเมืองนครนายก

2. การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติ ปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติ ในด้านสถานที่พบว่า การนำไปปฏิบัติที่มากที่สุดได้แก่ ความปลอดภัยของสถานที่ ส่วนการนำไปปฏิบัติน้อยที่สุด ได้แก่ การติดตั้งระบบอย่างครบวงจร ความพอใจในด้านสถานที่ มีความพอใจอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 2.73$, S.D = 0.601)

ในด้านงบประมาณการนำไปปฏิบัติที่มากที่สุด ได้แก่ มีการวางแผนการจัดสรรงบประมาณ ส่วนการนำไปปฏิบัติน้อยที่สุด ได้แก่ จัดสรรงบประมาณสนับสนุนเพียงพอ ความพอใจ ในด้านงบประมาณมีความพอใจอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.47$, S.D = 0.717)

ในด้านเทคโนโลยี การนำไปปฏิบัติที่มากที่สุด ได้แก่ การค้นหาข้อมูลรวดเร็ว สะดวกและความมีเสถียรภาพของระบบข้อมูล ส่วนการนำไปปฏิบัติน้อยที่สุด ได้แก่ อุปกรณ์ทันสมัย ความพอใจ ในด้านเทคโนโลยีมีความพอใจอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 2.61$, S.D = 0.588)

ในด้านการประสานงานกับหน่วยงานอื่น การนำไปปฏิบัติที่มากที่สุด ได้แก่ หน่วยงานภาคเอกชนเข้ามาดูแล ส่วนการนำไปปฏิบัติน้อยที่สุด ได้แก่ ได้รับการสนับสนุนเจ้าหน้าที่เข้ามาดูแลจากหน่วยงานอื่น ความพอใจ ในด้านการประสานงานกับหน่วยงานอื่น มีความพอใจอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.50$, S.D = 0.596)

ในด้านปัจจัยภายนอก การนำไปปฏิบัติที่มากที่สุด ได้แก่ การจัดการศึกษาด้านเทคโนโลยี การนำไปปฏิบัติน้อยที่สุด ได้แก่ ขาดความร่วมมือการบูรณาการข้อมูลจากหลายๆ หน่วยงาน ความพอใจ ในด้านปัจจัยภายนอก มีความพอใจอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.45$, S.D = 0.629)

ในด้านการนำไปปฏิบัติ การนำไปปฏิบัติที่มากที่สุด ได้แก่ ข้อมูลที่สืบค้นตรงตามความต้องการ การนำไปปฏิบัติน้อยที่สุด ได้แก่ ประหยัดเวลาในการติดต่อส่วนราชการ มีความพอใจอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.45$, S.D = 0.636)

ในด้านผู้ปฏิบัติ การนำไปปฏิบัติที่มากที่สุด ได้แก่ ได้รับการศึกษาและอบรมอย่างต่อเนื่อง การนำไปปฏิบัติน้อยที่สุด ได้แก่ รับทราบข้อมูลข่าวที่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติเสมอ มีความพอใจอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.45$, S.D = 0.636)

ในด้านระยะเวลาในการดำเนินโครงการ การนำไปปฏิบัติที่มากที่สุด ได้แก่ ระยะเวลาการดำเนินโครงการน้อยเกินไป ส่วนการนำไปปฏิบัติน้อยที่สุด ได้แก่ ควรเป็นโครงการต่อเนื่องและระยะยาว ในด้านระยะเวลาในการดำเนินโครงการ มีความพอใจอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 2.52$, S.D = 0.740)

ในด้านประโยชน์ของโครงการ การนำไปปฏิบัติที่มากที่สุด ได้แก่ ใช้บัตรประจำตัวประชาชนแบบเอนกประสงค์เพียงใบเดียว ส่วนการนำไปปฏิบัติน้อยที่สุด ได้แก่ ประชาชนเกิดการตื่นตัวในการใช้เทคโนโลยีในชีวิตประจำวัน ในด้านประโยชน์ของโครงการ มีความพอใจอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 2.59$, S.D = 0.614)

3. การวิเคราะห์องค์ประกอบปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติ ประกอบด้วย

3.1 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis : EFA) โดยการวิเคราะห์ด้วยวิธีสกัดองค์ประกอบ “PCA”พบว่า การวิเคราะห์องค์ประกอบของปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการนำ

นโยบายไปปฏิบัติ จำนวน 48 ตัวแปร โดยมีข้อตกลงเบื้องต้นคือ ค่าไอเกน มากกว่า 1 และถือเอาค่าน้ำหนักปัจจัยองค์ประกอบ (Factor Loading) ของตัวแปรแต่ละตัวขององค์ประกอบนั้นมีค่าตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป และประกอบด้วยตัวแปรตั้งแต่ 3 ตัวแปรขึ้นไป ตามวิธีของไกเซอร์ (Kaiser) โดยใช้การสกัดปัจจัย (Factor extraction) ด้วยวิธี principle component analysis พบว่าตัวแปรปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อกระบวนการนโยบายนโยบายไปปฏิบัติ สามารถจัดกลุ่มองค์ประกอบได้ 19 องค์ประกอบ สามารถสรุปองค์ประกอบปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อกระบวนการนโยบายนโยบายไปปฏิบัติ ประกอบด้วยองค์ประกอบต่าง ๆ ได้แก่ “ปัจจัยด้านเทคโนโลยี” “ปัจจัยด้านแนวทางการปฏิบัติ” “ปัจจัยด้านการดำเนินการและการอำนวยความสะดวก” “ปัจจัยด้านระเบียบข้อบังคับ” “ปัจจัยด้านการจัดสรรทรัพยากร”

3.2 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis (CFA) พบว่าองค์ประกอบปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อกระบวนการนโยบายนโยบายไปปฏิบัติ ตามความคิดเห็นของผู้รับบริการประกอบด้วย 3 องค์ประกอบดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 ปัจจัยด้านเทคโนโลยี (F1) องค์ประกอบที่ 2 ปัจจัยด้านการจัดสรรทรัพยากร (F2) และองค์ประกอบที่ 3 ปัจจัยด้านระเบียบข้อบังคับ (F3)

นอกจากนี้องค์ประกอบย่อยยังมีความสัมพันธ์ต่อกันโดยมีรายละเอียดขององค์ประกอบย่อยดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 ปัจจัยด้านเทคโนโลยี (F1) มีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบย่อยได้แก่ความเร็วของการเข้าใช้ Internet (X1) การติดตั้งระบบอย่างครบวงจร (X2) และความพร้อมของสถานที่ (X3)

องค์ประกอบที่ 2 ปัจจัยด้านการจัดสรรทรัพยากร (F2) ความสัมพันธ์กับองค์ประกอบย่อยได้แก่อุปกรณ์ทันสมัย (X4) และมี Internet พร้อมใช้งาน (X5)

องค์ประกอบที่ 3 ปัจจัยด้านระเบียบข้อบังคับ (F3) ความสัมพันธ์กับองค์ประกอบย่อยได้แก่ปัญหาข้อกฎหมาย (X6) และ ความพร้อมของหน่วยงานที่ให้การสนับสนุน (X7)

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

นโยบายการให้บริการจังหวัดอัจฉริยะ นั้นได้นำแนวคิดและการพัฒนาเมืองอัจฉริยะอย่างยั่งยืน ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องจากการประชุมระดับโลก ‘Rio Earth Summit’ ในปี พ.ศ. 2535 ซึ่งได้กำหนดแผนการพัฒนาสำหรับศตวรรษที่ 21 ตามแผนปฏิบัติการ (Agenda 21) ที่เป็นแผนสำหรับประชาคมโลกในการดำเนินการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนและได้กำหนดให้ส่งเสริมรูปแบบเมืองที่เติบโตได้ สำหรับประเทศกำลังพัฒนา การพัฒนาที่ยั่งยืนได้กลายเป็นแนวคิดหลักที่เน้นการประสานปัจจัยทางนิเวศวิทยา ทางเศรษฐกิจและสังคม เพื่อลดความเสี่ยงด้านสภาพแวดล้อม (Gauzin-Muller, 2002: 11-14) การให้ความสำคัญกับการวางโครงสร้างพื้นฐาน การวางผังและการออกแบบเมือง (Jenks & Burgess, 2000: 318-200) ที่มีการใช้ประโยชน์อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น ลดการเดินทางในชีวิตประจำวันโดยการพัฒนาวิถีทางด้าน ICT แบบใหม่โดยการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ลดการปล่อยคาร์บอนโดยการพัฒนาวิถีทางด้านสภาพแวดล้อมในเมืองโดยการจัดภูมิทัศน์และการเพิ่มพื้นที่สีเขียว ลดการใช้พลังงานเชื้อเพลิงโดยการพัฒนาการบริหารจัดการสารสนเทศในการวางแผนใช้พลังงาน โดยแนวคิดต่างๆ เหล่านี้ได้นำมาประยุกต์ในการนโยบายนโยบายการให้บริการจังหวัดอัจฉริยะและนำไปสู่การปฏิบัติซึ่งได้ประยุกต์ให้สอดคล้องกับสภาพภูมิประเทศและความพร้อมด้านเทคโนโลยีภายในประเทศเป็นสำคัญ โดยดำเนินการภายใต้แนวคิด “เพิ่มคุณภาพชีวิตและสังคมแห่งการเรียนรู้” โดยนำหลัก C.I.S.E.E. (C การสื่อสาร Communication, I สารสนเทศ Information, S การบริการ Services, E การศึกษา Education, E เศรษฐกิจ Economy) (ศรีสารคาม, 2013:1) มาใช้เพื่อการบริหารจัดการจังหวัดอัจฉริยะ (smart province) ได้นำจังหวัดนครนายกมาเป็นต้นแบบในการพัฒนาเพื่อมุ่งสู่ Smart Country การนโยบายนโยบาย

ปฏิบัตินั้นพบว่ามีปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อกระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติไม่ว่าจะเป็นด้านความปลอดภัยของสถานที่ มีการวางแผนการจัดสรรงบประมาณ การค้นหาข้อมูลรวดเร็ว สะดวกและควมมีเสถียรภาพของระบบข้อมูล หน่วยงานภาคเอกชนเข้ามาดูแล มีการจัดการศึกษาด้านเทคโนโลยี มีข้อมูลที่สืบค้นตรงตามความต้องการ ได้รับการศึกษาและอบรมอย่างต่อเนื่อง ระยะเวลาการดำเนินโครงการน้อยเกินไปควรเป็นโครงการต่อเนื่องและระยะยาว รวมไปถึงสามารถใช้บัตรประจำตัวประชาชนแบบเอนกประสงค์เพียงใบเดียวให้เกิดประโยชน์ได้ และทำให้ประชาชนเกิดการตื่นตัวในการใช้เทคโนโลยีในชีวิตประจำวันซึ่งปัจจัยต่างๆ เหล่านี้ส่งผลต่อความสำเร็จและล้มเหลวของนโยบายทั้งสิ้น

แนวคิดเมืองอัจฉริยะต่างประเทศเข้ามาเป็นกรอบในการศึกษากรอบความคิดของเมืองอัจฉริยะ (Smart City Framework (SCF) ที่เริ่มประกาศใช้เมื่อเดือนพฤษภาคม 2557 ภายใต้ British Standards Institute (BSI) โดยเจ้าภาพในการยกย่องคือผู้เชี่ยวชาญทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจ และอุตสาหกรรม ซึ่งเป็นการกำหนดกรอบการปฏิบัติที่ดี สำหรับการพัฒนาเมืองให้เป็นเมืองอัจฉริยะที่จะตอบสนองความท้าทายในอนาคต และสามารถที่จะถ่ายทอดวิธีปฏิบัติจากเมืองต่อเมืองได้ (The British Standards Institution, 2014 :2) (Gauzin-Muller, 2002: 11-14)ซึ่งกรอบความคิดของเมืองอัจฉริยะประกอบด้วย 4 ส่วนที่สำคัญดังนี้1). เมืองอัจฉริยะต้องมีวิสัยทัศน์สำหรับอนาคตที่ชัดเจน น่าสนใจและผู้มีส่วนได้เสียที่สำคัญทั้งหมดเป็นเจ้าของร่วมกัน (Deakin, 2013: 15) 2). เมืองอัจฉริยะต้องมีประชาชนเป็นศูนย์กลางโดยจะต้องทำความเข้าใจและรู้ถึงความต้องการของประชาชน(Castelnovo, Misuraca, & Savoldelli, 2015 : 10) 3). เมืองอัจฉริยะต้องเป็นเมืองดิจิทัลซึ่งมีการเชื่อมต่อและบูรณาการ ระหว่าง ประชาชนและสถานที่(Smart Cities Council 2014: 1) และ 4). เมืองอัจฉริยะต้องเป็นเมืองที่เปิดและมีการทำงานร่วมกันเพื่อที่จะสร้างโอกาสในด้านนวัตกรรมใหม่ๆ (Giffinger et al, 2007: 1)

รูปแบบการสร้างเมืองอัจฉริยะของแต่ละประเทศมีความเหมือนกันคือ มุ่งองค์ประกอบที่สำคัญทั้ง 4 ด้านครบถ้วน ตามกรอบแนวความคิดของ The British Standards Institution ได้แก่ (1) วิสัยทัศน์ (2) ประชาชนเป็นศูนย์กลาง (3) การเชื่อมต่อและบูรณาการโดยใช้ไอซีที และ (4) นวัตกรรม ซึ่งในแต่ละประเทศจะมีโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ ที่แตกต่างกันเพื่อให้บรรลุเป้าหมายการเป็นเมืองอัจฉริยะ ตามยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ของแต่ละประเทศที่มีความแตกต่างที่ไม่เหมือนกัน ได้แก่ ความพร้อมด้านไอซีที เศรษฐกิจ ภูมิประเทศ ภาคเอกชน ประชาชน เป็นต้น

จากแนวคิดที่กล่าวมาข้างต้นนั้นผลของการศึกษาประเด็นแรกพบว่า พัฒนาการของนโยบายการให้บริการจังหวัดอัจฉริยะเป็นผลสืบเนื่องจากการประชุมระดับโลก ‘Rio Earth Summit’ ในปี พ.ศ. 2535 ซึ่งได้กำหนดแผนการพัฒนาสำหรับศตวรรษที่ 21 ตามแผนปฏิบัติการ (Agenda 21) ที่เป็นแผนสำหรับประชาคมโลก ในการดำเนินการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนคำจำกัดความของ Smart City ถูกใช้อย่างหลากหลายทั่วโลก มักจะให้ความหมายที่หลากหลายและสอดคล้องกัน Smart City เป็นคำเรียกเมืองที่มีระบบสื่อสารด้วยเทคโนโลยีที่ทำให้คุณภาพการใช้ชีวิตในเมือง ๆ นั้นดีขึ้น (Institute of Electrical and Electronics Engineers, 2014: 1) ลดผลกระทบที่มีต่อสิ่งแวดล้อม และลดการใช้พลังงานของเมืองลง เป็นเมืองที่มีเทคโนโลยีดิจิทัลที่ฝังอยู่ในทุกฟังก์ชันเมือง (Smart Cities Council 2014: 1) มีการเชื่อมโยงเครือข่ายของโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพ, โครงสร้างพื้นฐานด้าน IT, โครงสร้างพื้นฐานทางสังคมและโครงสร้างพื้นฐานทางธุรกิจ ทำให้เกิดการยกระดับความอัจฉริยะของเมือง (Castelnovo, Misuraca, & Savoldelli, 2015 : 10) เป็นการรวมกันระหว่างเทคโนโลยีสารสนเทศ (ICT) และโครงสร้างการวางแผนและออกแบบเพื่อที่จะทำให้เป็นรูปร่างและเพิ่มความเร็วในกระบวนการของระบบราชการ และสื่อถึงนวัตกรรมใหม่ ๆ ในการแก้ปัญหาการจัดการความซับซ้อนของเมือง

(Horayangkura, 2012 :2-10; Freedman, 2012: 25-46) เพื่อความน่าอยู่และการพัฒนาอย่างยั่งยืน ซึ่งประกอบด้วย 3 ปัจจัยสำคัญ คือ การใช้ทรัพยากรให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด(Efficient) มีความยั่งยืนทั้งในแง่ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและต้นทุน(Sustainable) และคุณภาพชีวิตของคนอยู่อาศัยดี(Livable)รูปแบบการสร้างเมืองอัจฉริยะของแต่ละประเทศมีความเหมือนกันคือ เมืองค์ประกอบที่สำคัญทั้ง 4ด้านครบถ้วน ตามกรอบแนวความคิดของ The British Standards Institution ได้แก่ (1) วิสัยทัศน์ (2) ประชาชนเป็นศูนย์กลาง (3) การเชื่อมต่อและบูรณาการโดยใช้ไอซีที และ (4) นวัตกรรม ซึ่งในแต่ละประเทศจะมีโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ ที่แตกต่างกันเพื่อให้บรรลุเป้าหมายการเป็นเมืองอัจฉริยะ ตามยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ของแต่ละประเทศที่มีความแตกต่างที่ไม่เหมือนกัน ได้แก่ ความพร้อมด้านไอซีที เศรษฐกิจ ภูมิประเทศ ภาครัฐ เอกชน ประชาชน (Department for Business, Innovation and Skills, UK 2013: 1) เป็นต้น

ซึ่งเมื่อมีการศึกษาจากเอกสารและนำมากำหนดเป็นนโยบายการให้บริการจังหวัดอัจฉริยะแล้วผลที่ตามอีกประเด็นก็คือการนำนโยบายการให้บริการจังหวัดอัจฉริยะ ไปสู่การปฏิบัติในพื้นที่จังหวัดนครนายก ซึ่งเป็นพื้นที่ตัวอย่างที่นำร่องการให้บริการการนำนโยบายการให้บริการจังหวัดอัจฉริยะไปสู่การปฏิบัตินอกจากศึกษาจากบริบทของตัวนโยบายเป็นหลักแล้วแนวทางการพัฒนาจังหวัดต่างๆในการยกระดับให้เป็นจังหวัดอัจฉริยะ (Smart City) เพื่อการเจริญเติบโตในภาพรวมให้เป็นประเทศสังคมอุดมปัญญา (Smart Thailand) (ศรีสารคาม, 2013:1) ต่อไปนั้น จำเป็นต้องเมืองค์ประกอบที่สำคัญที่ต้องนำมาพิจารณาโดยเฉพาะในด้านของการวิเคราะห์นโยบายและแผน วิเคราะห์ระบบบริหาร วิเคราะห์ความพร้อมของบุคลากรและประกอบด้วยองค์ประกอบอื่นๆ ที่สำคัญดังนี้(Brown, Dixon and Gillham, 2009: 102-120)

1. การศึกษาวิเคราะห์นโยบาย แผนและสิ่งอำนวยความสะดวก รวมถึงโครงสร้างพื้นฐานที่มีอยู่ของจังหวัดที่ขอเสนอเป็นจังหวัดอัจฉริยะ (Smart City)
- 2.การศึกษาวิเคราะห์ระบบบริหารจัดการสารสนเทศ (Information Management System)
3. การศึกษาวิเคราะห์และประเมินความพร้อมของบุคลากรที่รองรับจังหวัดอัจฉริยะ(Smart City)
4. การลงทุนองค์ประกอบต่างๆที่จำเป็นอย่างแท้จริงสำหรับการเป็นจังหวัดอัจฉริยะ (Smart Province)
- 5.การจัดตั้งคณะกรรมการบริหารนโยบายและแผนการปฏิบัติงานของจังหวัดอัจฉริยะ
- 6.การมีส่วนร่วมขององค์กรท้องถิ่น ประชาชน อุตสาหกรรม ธุรกิจ และ NGO เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainability) ของจังหวัดอัจฉริยะ

โดยที่ปัจจัยทั้งหมดที่กล่าวมาข้างต้นมีศักยภาพมากพอก็จะทำให้การให้บริการบรรลุผลสำเร็จแต่ทั้งนี้การนำนโยบายไปปฏิบัติไม่ได้หมายความว่าต้องสำเร็จเพียงอย่างเดียว แต่หากต้องพิจารณาขั้นตอนต่างๆที่ส่งผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติอย่างละเอียดถี่ถ้วนซึ่งนั่นก็คือการค้นหาปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติที่ส่งผลให้เกิดความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการนำนโยบายไปปฏิบัตินั่นเอง

ปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการนำนโยบายจังหวัดอัจฉริยะไปปฏิบัตินั้นจากข้อค้นพบในด้านต่างๆ นั้นสะท้อนให้เห็นปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานเป็นอย่างมาก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ศุภชัย ยาวะประภาส (2554,หน้า 101) ที่กล่าวว่า ความเพียงพอของทรัพยากร พบว่า นโยบายจะประสบความสำเร็จได้จะต้องได้รับการสนับสนุนทางทรัพยากรทั้งด้านการเงิน และกำลังคนอย่างเต็มที่ ปัจจัยความสนับสนุนทางการเงินพบว่าในด้านงบประมาณมีการวางแผนการจัดสรรงบประมาณแต่ไม่มีจัดสรรงบประมาณสนับสนุนเพียงพอ สอดคล้องกับแนวคิดของ ซาบาร์เทียร์ และแมฆมาเนียน (1981) ในทางปฏิบัติต้องได้รับการสนับสนุนด้านการเงินอย่างเพียงพอ ในด้านผู้ปฏิบัติได้รับการศึกษาและอบรมอย่างต่อเนื่องแต่ไม่ทำให้ได้รับทราบข้อมูล

ข่าวที่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของเอ็ดเวอร์ส (1981) ที่กล่าวว่ากำลังและคุณภาพของบุคลากรเป็นส่วนสำคัญซึ่งจำนวนบุคลากรที่จะนำเอานโยบายไปปฏิบัติตามปกติมักจะมีน้อยกว่าที่ต้องการสำหรับการปฏิบัติให้เป็นผลสำเร็จ ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อความไม่มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติให้เป็นไปตามนโยบาย นอกจากนี้ปัญหาด้านปริมาณกำลังคนแล้ว ปัญหาในด้านคุณภาพของบุคลากรยังเป็นปัญหาที่สำคัญอีกปัญหาหนึ่ง ยิ่งนโยบายเกี่ยวข้องกับปัญหาทางเทคนิคมากเท่าใด ความต้องการบุคลากรที่มีความรู้เฉพาะในด้านนั้นๆ ยิ่งมีมากขึ้นเท่านั้นและยิ่งความต้องการมีมาก ความขาดแคลนมักจะมีมากตามมาด้วย

ปัจจัยทางการเมืองเป็นผลกระทบที่สำคัญที่ส่งผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นอย่างมากหากนโยบายที่ขาดการสนับสนุนอย่างเต็มที่จากกลุ่มต่างๆ ซึ่งการดำเนินนโยบายนั้นจำเป็นต้องอาศัยความสนับสนุนจากกลุ่มและบุคลากรต่างๆ หน่วยงานอย่างต่อเนื่องเพื่อที่จะสร้างสนับสนุนการดำเนินงานซึ่งสอดคล้องกับ “ความเป็นไปได้ทางการเมือง” จำเป็นอย่างที่ต่ออาศัยความร่วมมือแบบบูรณาการจากทุกฝ่าย นอกจากการสนับสนุนแล้วการเปลี่ยนแปลงผู้นำก็มีส่วนสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จเช่นกัน หากมีการเปลี่ยนแปลงผู้นำทางการเมืองก็จะส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงนโยบายไปด้วย ซึ่งเป็นไปตามหลัก “ผู้นำเปลี่ยน นโยบายเปลี่ยน” และสอดคล้องกันทฤษฎีเชิงระบบ (system theory) ซึ่งอธิบายให้เห็นถึงนโยบาย สาธารณะที่มาจากกรอบความคิดเชิงฐานคติเป็นระบบที่ค้ำึงถึงระบบของสิ่งมีชีวิต ซึ่งจะต้องทำงานอย่างเป็นระบบ โดยมีปฏิกริยาสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมต่างๆ โดย Easton (1953, pp. 383-400) ได้นำมาประยุกต์ในการอธิบายการเมืองว่าการเมืองดำรงอยู่เสมือนชีวิตการเมือง (political life) ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการกำหนดนโยบายและการบริหารงานของรัฐบาล ซึ่งย่อมจะตกแก่ประชาชนทั่วไป คือประชาชนทุกคนต่างต้องการสิ่งจำเป็นพื้นฐาน คือความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน การกินดีอยู่ดีและการมีสิทธิเสรีภาพด้วยกันทั้งนั้น แต่ก็เป็นเรื่องยากที่ประชาชนกลุ่มต่างๆ จะได้รับผลประโยชน์จากการดำเนินนโยบายและการบริหารประเทศของรัฐบาลอย่างเท่าเทียมกัน อนึ่งการยุตินโยบายนั้นมีใช่เป็นเรื่องที่กระทำได้ง่ายๆ ทั้งนี้เพราะเหตุผล 2 ประการ คือ

1. หน่วยงานที่รับผิดชอบนโยบายหมดภาระหน้าที่แล้วไม่ยอมรับว่าหมดภาระหน้าที่และ
2. การสิ้นสุดของนโยบายไปปฏิบัติ คือการปรับปรุงนโยบายหรือเปลี่ยนแปลงไปเพื่อพิจารณารับผิดชอบต่อเรื่องที่เกี่ยวข้องต่อไป

ข้อเท็จจริงของนโยบายสาธารณะนั้นในขั้นตอนการสิ้นสุดหรือการยุตินโยบาย มักจะเห็น “การกลายร่าง” ของนโยบายไม่ว่าจะเป็นในสมัยหนึ่งมีนโยบายเดียวกันแต่ในรัฐบาลอีกสมัยหนึ่งได้มีการเปลี่ยนชื่อนโยบาย แต่สาระของนโยบายไม่ได้เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งแนวคิดนี้นำมาใช้ได้เป็นอย่างดีกับการให้บริการจังหวัดอัจฉริยะนครนายก ซึ่งเมื่อการดำเนินการของจังหวัดนครนายกสิ้นสุดลงได้นำโครงการไปต่อยอดและประยุกต์ใช้และเปลี่ยนชื่อจาก “Smart Province” เป็น “ Smart City” และนำไปใช้ใน จังหวัดภูเก็ต เชียงใหม่ และบางแสน

ข้อเสนอแนะ

นโยบายการให้บริการจังหวัดอัจฉริยะที่ได้ทำการศึกษาในนี้สามารถนำเสนอรูปแบบที่เหมาะสมในการให้บริการจังหวัดอัจฉริยะของประเทศไทย ดังนี้

1. ควรต้องมี โครงสร้างพื้นฐานและการบริการในพื้นที่ที่ดีและมีประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งการพัฒนานี้จะทำให้การเป็นอยู่ของประชาชนในเมืองดีขึ้น ยกตัวอย่างเช่น การพัฒนาพื้นที่เพื่อลดความเสี่ยงต่อการ เกิดภัยพิบัติ โดยใช้ทรัพยากรน้อยที่สุด การบริการแบบออนไลน์เพื่อความสะดวกรวดเร็ว เป็นต้น

2.ควรต้องมีการส่งเสริมจุดเด่นของเมืองให้เป็นที่รู้จัก เช่น เมืองแห่งการท่องเที่ยว เมืองแห่งสุขภาพ เมืองแห่งวัฒนธรรม เมืองแห่งอาหาร เมืองแห่งผลไม้ หรือ อื่นๆ และควรต้องพัฒนาจุดด้อยต่างๆ เช่น ปรับสภาพดิน ให้เหมาะสมกับการปลูกผักหรือผลไม้ตามฤดูกาล เพื่อผลผลิตของเมือง

3.ควรต้องมีการปรับเมืองให้น่าอยู่สำหรับประชาชน เช่น สร้างระบบในการเพิ่มความมั่นใจให้ประชาชนในด้านความปลอดภัย การให้บริการต่างๆที่รวดเร็วและสะดวก การเดินทางหรือขนส่งสาธารณะที่ทั่วถึง การคมนาคมพิเศษ การเข้าถึงข้อมูลต่างๆเพื่อการตัดสินใจที่ดี และอื่นๆ

4.ควรต้องมีหลายช่องทางในการสื่อสาร ติดต่อกับ การทำธุรกรรม การบริการ หรืออื่นๆ เช่นช่องทางใหม่ๆ (อีเมล เฟซบุ๊ก ไลน์ ออนไลน์ เป็นต้น) และ ช่องทางเดิม วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ เพื่อรองรับประชาชนทุกช่วงอายุ

5.ควรต้องมีการกำกับดูแลโดยใช้หลักธรรมาภิบาลเพื่อความร่วมมือมีส่วนร่วม ความโปร่งใสความรับผิดชอบ ความคุ้มค่า เป็นต้น

6.ควรจะต้องมีการขยายผลต่อ ดำเนินการมาเพียง 1 ปี แล้วให้ออนไลน์ให้มหาดไทยเพื่อดำเนินการต่อ

7.การกำหนดนโยบายนั้นควรมีระยะเวลาที่มากพอเพื่อให้การนำนโยบายไปปฏิบัติได้สำเร็จ หรือเห็นผลของการนำนโยบายไปปฏิบัติ ซึ่งเมื่อสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินการไปแล้วนั้น เป็นการลงทุนในจำนวนมากควรเป็นการลงทุนไม่เสียเปล่า ควรจะทำให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

8.ควรกำหนดแผนในการพัฒนาประเทศไว้ล่วงหน้าในระยะยาว ซึ่งหากเปลี่ยนผู้นำ หรือผู้บริหารนโยบายก็ยังคงต้องขับเคลื่อนต่อไป

9.สภาพการณ์ทางการเมืองเป็นปัจจัยหลักของความสำเร็จและความล้มเหลวของนโยบาย หากการเมืองมีเสถียรภาพและมั่นคงนโยบายที่กำหนดออกมาเพื่อพัฒนาในรูปแบบต่าง ๆ ก็สำเร็จหรือส่งผลต่อการพัฒนาประเทศเป็นอย่างมาก

10.การพัฒนาประเทศโดยใช้ชุมชนเป็นฐานในการพัฒนาและนำเทคโนโลยีเข้ามาเป็นหลักในการพัฒนาทำให้ชุมชนมีความตื่นตัวในการรับเทคโนโลยีใหม่ ๆ และทำให้เกิดความสะดวกในการรับบริการจากภาครัฐ สามารถประหยัดงบประมาณ เวลา ค่าใช้จ่าย รวมไปถึงทรัพยากรต่าง ๆ ได้ด้วย

11.ในการนำนโยบายไปปฏิบัตินั้นผู้นำต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ เข้าใจบริบทของพื้นที่ และแนวคิดในการดำเนินการซึ่งจะทำให้การนำไปปฏิบัติสำเร็จ

12.ก่อนดำเนินนโยบายหรือการนำนโยบายไปปฏิบัติ ต้องมีการทำความเข้าใจกับผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างความเข้าใจเบื้องต้นกับ Stakeholders ทั้งหมดก่อนการนำไปปฏิบัติจริง

13.ควรมีการจัดทำแผนการอบรมระยะยาวอย่างต่อเนื่องเพื่อให้คนในพื้นที่สามารถนำไปใช้ หรือปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง ซึ่งหากมีการเปลี่ยนแปลงจะทำให้ชุมชนสามารถรับมือกับการเปลี่ยนแปลงได้ด้วยตนเอง โดยมีภาครัฐเป็นผู้แนะนำกำกับดูแลร่วมกับภาคเอกชน

14.การนำนโยบายไปปฏิบัตินั้นเพื่อให้เกิดความยั่งยืนควรมีการจัดทำประเมินผลการดำเนินงานเป็นระยะ ๆ ทุกปี เพื่อนำผลการประเมินมาปรับปรุงแก้ไขซึ่งจะทำให้การดำเนินโครงการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและต่อเนื่อง

กิตติกรรมประกาศ

ดุชฎินิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาจากคณะที่ปรึกษาดุชฎินิพนธ์ ได้แก่ รองศาสตราจารย์ ดร.สมิหรา จิตตลดากร ประธานที่ปรึกษาดุชฎินิพนธ์ นายชรินทร์ ธีรฐิตยงกูร และนายจักรี ชื่นอุระ กรรมการ

ที่ปรึกษาคุณชินนิพนธ์ ที่กรุณาให้คำปรึกษา ชี้แนะแนวทาง เสียสละเวลาให้คำปรึกษา ตลอดระยะเวลาการจัดทำวิจัย และแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ พร้อมทั้งให้ข้อคิดข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ งานวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณในความกรุณาเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณผู้ที่ให้ข้อมูลทั้งข้อมูลในการสัมภาษณ์ต่าง ๆ ข้อมูลแบบสอบถามซึ่งได้รับความอนุเคราะห์จากหน่วยงานราชการ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน สารวัตรกำนัน กรรมการหมู่บ้าน และประชาชนในพื้นที่ทั้ง 4 อำเภอ ของจังหวัดนครนายกที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์ข้อมูล แจกแบบสอบถาม ประชาสัมพันธ์ข้อมูลต่าง ๆ ให้กับผู้วิจัยเป็นอย่างดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้ และกราบขอบพระคุณบิดามารดา และครอบครัวของผู้วิจัย ที่คอยสนับสนุน เสียสละเวลา แรงกายแรงใจ ให้แก่ผู้วิจัยได้ศึกษาหาความรู้จนสำเร็จการศึกษา ขอขอบคุณที่อยู่อีกข้างตลอดมา ขอขอบคุณทุกคนที่เป็นกำลังใจให้เสมอ สิ่งดี ๆ ที่อยู่รอบตัวผู้วิจัยล้วนเป็นแรงผลักดันให้ผู้วิจัยมีความตั้งใจและก่อให้เกิดความสำเร็จได้ในครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

- ทศพร ศิริสัมพันธ์. การวางแผนเชิงกลยุทธ์. คณะกรรมการปฏิบัติระบอบราชการ. สำนักงานกฤษฎีกา, 2539.
- รายงานสรุปสาระสำคัญของนโยบายของปลัดกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร” กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร วันจันทร์ที่ 28 ตุลาคม 2556
- ศุภชัย ยาวะประภาษ. (2545). นโยบายสาธารณะ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมบัติ อารังธัญวงศ์. (2551). นโยบายสาธารณะ : แนวความคิด การวิเคราะห์ และกระบวนการ. พิมพ์ครั้งที่ 18. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เสมาธรรม.
- สมบัติ อารังธัญวงศ์. (2546). นโยบายสาธารณะ (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพมหานคร:สำนักพิมพ์เสมาธรรม.
- Brown, L. J., Dixon, D. & Gillham, O. (2009), *Urban Design for an Urban Century: Placemaking for People*, New Jersey: John Wiley & Sons, Inc.
- Batty, M., Axhausen, K.W., F., Pozdnoukhov, A., Bazzani, A., Wachowicz, M., Ouzounis, G., & Portugali, Y. (2012), *Smart cities of the future: The European Physical Journal Special Topics*.
- Brooker, D. (2012), “Build it and they will come”? A Critical examination of utopian planning practices and their socio-spatial impacts in Malaysia’s “intelligent city”, New York: Routledge.
- Castelnuovo, W., Misuraca, G., & Savoldelli, A. (2015), *Smart Cities Governance: the need for a holistic approach to assess urban participatory governance*. *Social Science Computer Review Journal*
- Deakin, Dameri, R.P. & Rosental-Sabrous, C. (eds). (2014), *Smart City: How to Create Public and Economic Value with High Technology in Urban Space*, Switzerland, Springer International Publishing. Department for Business, Innovation and Skills, UK 2013: 1
- Dror, Donnelly, J. H., Gibson, J. L, & Ivancevich, J. M. (1984) *Fundamental of Management*. Texas : Business Pub. 2003:3-12)

- Dameri, R.P. & Rosental-Sabrous, C. (eds). (2014), *Smart City: How to Create Public and Economic Value with High Technology in Urban Space*, Switzerland, Springer International Publishing.
- Findahl, O. (2013), *Svenskarna och internet 2013*. Stockholm: SE.
<https://www.iis.se/docs/SOI2013.pdf>.
- Gauzin-Muller, D. (2002), *Sustainable: Architecture and Urbanism*, Berlin: Birkhauser Publishers for Architecture.
- Giffinger, R. & Pichler-Milanovic, N. (2007), *Smart Cities: Ranking of European Medium-Sized Cities*. Vienna, Austria: Centre of Regional Science, Vienna University of Technology.
- Horayangkura, V., Jamieson, W., and Malikamarl, P., *The Design and Development of Sustainable Cities*. Bangkok: Faculty of Architecture and Planning, Thammasat University. Institute of Electrical and Electronics Engineers. (2014), *Smart City*.
- Jackson, M., Gardner, Z. & Wainwright, T. (2011), *Location-awareness and Ubiquitous Cities A report to the U- City Research Institute*”, Yonsei University, South Korea.
- Jenks, M. & Burgess, R. (eds). (2000), *Compact Cities: Sustainable Urban Forms for Developing Countries*. Spon Press, Taylor and Francis Group, London.
- Frost & Sullivan. (2014), *Smart Cities*.
- Jung, H. L., Marguerite, G. H., & Mei-Chih, H. (2013), *Towards an effective framework for building smart cities: Lessons from Seoul and San Francisco*, Georgia: American Elsevier Publishing Company, Inc.
- Mortensen, J., Rohde, F. J., Kristiansen, K. R., Kanstrup-Clausen, M., & Lubanski, M. (eds). (2012), *Danish Smart Cities: Sustainable Living in an Urban World*, Copenhagen: Copenhagen Capacity.
- Smart Cities: Big Data, Civic Hackers, and the Quest for a New Utopia* by Anthony M. Townsend
Published October 6th 2014 by W. W. Norton & Company (first published October 7th 2013)
- Stimmel, C. L. (2015). *Building Smart Cities: Analytics, ICT, and Design Thinking*, New York: Auerbach Publications.
- Wu, W. & Gaubatz, P. R. (2013), *The Chinese City*, New York: Routledge.